

VÝSKUMNÝ ÚSTAV VODNÉHO HOSPODÁRSTVA
Náber. rám. gen. L. Svobodu 5, 812 49 Bratislava 1

PROTIKORUPČNÝ PROGRAM
r. 2019 - 2023

Bratislava

Jún 2022, aktualizovaný

Obsah

1. Úvod	3
2. Vymedzenie pojmov	3
3. Východiská PKP.....	5
4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR.....	6
5. Priority PKP.....	7
6. Riadenie korupčných rizík.....	7
7. Opatrenia	8
8. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia PKP	9
9. Záverečné ustanovenia.....	10
10. Použité skratky.....	11
11. Vyhodnotenie opatrení za rok 2021	12

1. Úvod

Protikorupčný program Výskumného ústavu vodného hospodárstva (ďalej „PKP“ alebo „protikorupčný program“) je vypracovaný na základe úloh uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 z 12. decembra 2018 a v súlade so schválenou Protikorupčnou politikou SR na roky 2019 – 2023 (ďalej „Protikorupčná politika SR“).

Protikorupčný program nadväzujúc na schválenú Protikorupčnú politiku SR zohľadňuje pracovné skúsenosti zamestnancov VÚVH o korupčných rizikách, informácie získané z prieskumu o systéme riadenia korupčných rizík na pôde VÚVH a poznatky o dobrej praxi protikorupčného riadenia iných organizácií vrátane relevantných zahraničných skúseností.

Adresátmi tohto PKP sú zamestnanci VÚVH a spolupracujúce organizácie. Jeho účelom je poskytnúť súbor konkrétnych krokov na predchádzanie korupcii najmä prostredníctvom riadenia korupčných rizík a znižovaním priestoru na ich vznik a existenciu.

Protikorupčný program VÚVH je zverejnený na webovej stránke VÚVH na adrese <http://www.vuvh.sk/>.

2. Vymedzenie pojmov

Na účely realizácie protikorupčného programu sa používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konania v súlade s deklarovanými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah.

Korupcia - vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii.¹ Podobne aj Európska komisia (EK) v súvislosti s Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (EŠIF) používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „*zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech*“.² Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií.

V Trestnom zákone SR (TZ)³ sa v § 328 až § 336b uvádzajú druhy konania súvisiace s korupciou či úplatkárstvom. **Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem.** Zahŕňa zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie⁴, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie

¹) Články 15 až 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.); (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf)

²) Dokument EK *Posúdenie rizika podvodu a účinné a primerané opatrenia proti podvodom*, Európske štrukturálne a investičné fondy – usmernenia pre členské štáty a orgány zapojené do programu, 16.06.2014, Európska komisia, EGESIF 14-0021-00. (https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guidance_fraud_risk_assessment_sk.pdf)

³) Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

⁴) Pozri glosár TSI <https://www.transparency.org/glossary/term/extortion>.

právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 TZ je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe⁵ a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním.^{6, 7}

Korupčné riziko⁸ - v užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie⁹ alebo konanie.

Odvetné opatrenie - znamená ktorúkoľvek z týchto činností, napr.: disciplinárny postih, vyhrážanie, diskriminácia, šikanovanie, verejné alebo neverejné ponižovanie, stalking (prenasledovanie)¹⁰, bossing¹¹, mobbing¹², nátlak, vydieranie a neprimerané zvýšenie pracovnej záťaže, uskutočňovaných proti oznamovateľovi za to, že oznámil podozrenie z korupčného alebo iného protispoločenského konania či neetického správania.

Partner vecného vzťahu (obchodný partner) - externá strana, s ktorou má organizácia¹³ vecný vzťah,¹⁴ alebo plánuje zriadiť nejakú formu vecného vzťahu.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“) - pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na

- a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie;
- b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík;
- c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie;
- d) odrádzanie osôb od páchania trestných činov korupcie;
- e) posilňovanie kultúry, etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Systém protikorupčného manažerstva - znamená súbor vzájomne prepojených alebo vzájomne sa ovplyvňujúcich činností organizácie na vytvorenie protikorupčných zásad, cieľov a procesov na dosahovanie protikorupčných cieľov.¹⁵

⁵⁾ Pozri § 266 Trestného zákona.

⁶⁾ Pozri § 241 Trestného zákona.

⁷⁾ V tomto kontexte je vhodné posúdiť pôsobnosť špecializovaných orgánov, najmä však Špecializovaného trestného súdu.

⁸⁾ Medzi pojmami „korupčné riziko“ a „riziko korupcie“ je rozdiel. „Riziko korupcie“ znamená riziko, ktoré vyplýva z korupcie, resp. podplácania.

⁹⁾ Vráťane postoja, reči, pohybov, gest, signálov a ďalších prejavov, o ktorých je možné odôvodnene predpokladať, že osoba dáva najavo svoj úmysel byť účastníkom korupčného vzťahu.

¹⁰⁾ Napríklad, keď po oznámení protispoločenskej činnosti začne byť činnosť, plnenie pracovných povinností, dochádzka a pod. zamestnanca-oznamovateľa neprimerane kontrolovaná a nad takú mieru, ktorá je ináč bežná pri kontrole iných zamestnancov.

¹¹⁾ Napr. odlišné odmeňovanie v neprospech oznamovateľa, zvýšené požiadavky na jeho výkony v práci, privlastňovanie si výsledkov jeho práce nadriadeným, vyvíjanie časového tlaku na oznamovateľa, zadávanie práce a úloh, ktorých cieľom je ponižiť oznamovateľa.

¹²⁾ Šikanózne správanie voči oznamovateľovi a podnecovanie do takého správania, napr. verbálne útoky, izolovanie oznamovateľa od skupiny ostatných pracovníkov v organizačnom útvere, ohováranie, psychický nátlak, komunikácia s oznamovateľom sarkastickým tónom a pod.

¹³⁾ Podľa ISO 37001 je to osoba alebo skupina ľudí, ktorá na dosahovanie svojich cieľov má vlastné funkcie so zodpovednosťami, právomocami a vzťahmi.

¹⁴⁾ Vecný vzťah sa podľa ISO 37001 chápe v širšom zmysle tak, že predstavuje činnosti, ktoré sú relevantné na účely existencie organizácie.

¹⁵⁾ V norme STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) sa používa termín „systém manažerstva proti korupcii“. Na účely tohto protikorupčného programu sa namiesto neho ako synonymum používa priesračnejší termín „systém protikorupčného manažerstva“. V hovorovej reči je akceptovateľný aj výraz „protikorupčné riadenie“.

Verejná integrita sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore.¹⁶ Zároveň sa chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný záujem¹⁷ sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšiny občanov. Verejný záujem sa nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb¹⁸, ale ako oprávnený nárok¹⁹, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie²⁰ a právneho štátu.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na aktivizáciu protikorupčného správania.

3. Východiská PKP

PKP zohľadňuje základné faktory²¹ uvedené v Protikorupčnej politike SR, ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Protikorupčná politika SR a systém protikorupčného manažerstva pomáhajú organizácii vyhnúť sa alebo zmierňovať náklady, riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných vzťahoch a zlepšovať jej povest'

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vo VÚVH vytvárať vhodné **organizačné, pracovné a komunikačné podmienky**, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania a korupčné konanie sa účinne postihuje. Kľúčový význam má uplatňovanie **zásady nulovej tolerancie korupcie**. V súvislosti s touto zásadou **sa nesmú zľahčovať alebo prehliadať ani signály a prejavy korupčného správania**, ktoré by mohli umožniť vznik korupcie alebo vytvoriť priestor či príležitosť na jej spáchanie.

Keďže korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia poškodzujú verejný záujem, musí byť **zabezpečená ochrana verejného záujmu**.

Akékoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov je neprijateľné. Pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita a dôveryhodnosť VÚVH ako organizácie verejnej správy, v mene ktorej sa rozhodnutie vydáva. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok pre korupciu, ako aj pre vznik a existenciu korupčných schém a sietí.

¹⁶⁾ *Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*, OECD 26.1.2017. <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

¹⁷⁾ V zákone č. 357/2004 Z. z. je v § 2 ods. 2 pojem verejný záujem na účely tohto zákona vymedzený ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov“. V zákone č. 552/2003 Z. Z. sa v § 2 ods. 2 verejný záujem chápe ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka“.

¹⁸⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

¹⁹⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²⁰⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²¹⁾ Protikorupčná politika SR na roky 2019-2023, časť 5.1 *Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky*.

4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť pri realizácii PKP VÚVH alebo ohroziť jeho úspešnosť. Pre potreby VÚVH sa ako základ použili najmä výsledky posúdenia korupčných rizík, ktoré boli identifikované na všetkých organizačných útvaroch VÚVH a výsledky zamestnancami spracovaných dotazníkov o systéme riadenia korupčných rizík vo VÚVH.

(1) Aktuálne faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu VÚVH

Tieto faktory sú súčasťou už existujúceho základného rámca priaznivého pre realizáciu Protikorupčnej politiky SR, ktorý obsahuje využiteľný silný aktivizačný protikorupčný potenciál na dosiahnutie cieľov Protikorupčnej politiky SR a PKP VÚVH.

- a) prejavená vôľa zamestnancov bojovať proti korupcii a znižovať korupčné riziká,
- b) podpora vedenia VÚVH pri zavádzaní protikorupčného programu,
- c) výmena skúseností so zriaďovateľom a s ostatnými rezortnými organizáciami o dobrej praxi v oblasti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii,
- d) zriadenie Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti na efektívnu ochranu oznamovateľov.

(2) Aktuálne faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu protikorupčného programu VÚVH

- a) nedostatočné vedomosti o efektívnych postupoch boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii zo strany zamestnancov,
- b) uplatňovanie protikorupčných pravidiel a morálnych zásad v organizácii je často vnímané ako formálne.

Tieto faktory sú súčasťou aktuálneho stavu spoločnosti, ktorý je nepriaznivý pre realizáciu Protikorupčnej politiky SR. V prípade pretrvávania ktoréhokoľvek z týchto faktorov môže byť realizácia a úspešnosť Protikorupčnej politiky SR ako aj PKP VÚVH oslabená.

(3) Aktuálne faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu protikorupčného programu VÚVH

- a) podmienky pre zavádzanie protikorupčných opatrení na VÚVH sú priaznivé,
- b) zvyšujúci sa tlak verejnosti na riešenie problémov spojených s korupciou,
- c) využívanie osobitnej e-mailovej schránky VÚVH na oznamovanie korupcie a inej protispoločenskej činnosti kontrolor@vuvh.sk.
- d) poučenie zamestnanca o protikorupčnej politike pri nástupe do zamestnania.

Využitie týchto faktorov môže prispieť k minimalizácii a odstráneniu nepriaznivých faktorov a úspešnému uskutočňovaniu Protikorupčnej politiky SR a PKP VÚVH.

(4) Aktuálne faktory z okolitého prostredia, ktoré ohrozujú realizáciu protikorupčného programu VÚVH

- a) neexistencia systému hĺbkovej analýzy dôveryhodnosti partnerov vecného vzťahu,
- b) riziko neodhalenia účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní,
- c) neexistencia jasných pravidiel pre lobing, dary, ovplyvňovanie verejnej politiky.

Tieto faktory sú zároveň významnými korupčnými rizikami. Mohli by zabrániť dosiahnutiu protikorupčných cieľov a úspešnému vykonávaniu Protikorupčnej politiky SR a PKP VÚVH. Na zmiernenie a odstránenie ohrozenia spôsobeného týmito faktormi je dôležitá angažovanosť za zmeny vzorcov správania sa spoločnosti.

5. Priority PKP

Protikorupčný program VÚVH je postavený na prioritách a cieľoch, ktoré vychádzajú z priorit Protikorupčnej politiky SR.

Priorita 1: Eliminovať možné korupčné riziká a tak udržiavať dobré meno VÚVH ako dôveryhodnej inštitúcie verejnej správy, ktorá svojou činnosťou presadzuje a chráni verejný záujem.

Priorita 2: Zvyšovať efektívnosť protikorupčného riadenia v jednotlivých organizačných zložkách.

Priorita 3: Vytvárať a posilňovať protikorupčné prostredie medzi zamestnancami VÚVH zvyšovaním povedomia o korupčných rizikách, o konflikte záujmov a o ochrane oznamovateľov korupcie.

6. Riadenie korupčných rizík

Za účelom riadenia korupčných rizík na úrovni všetkých odborov a oddelení VÚVH bol vydaný príkaz generálneho riaditeľa č. 3/2019 z 21. 5. 2019, ktorý nariaďuje riaditeľom odborov a vedúcim oddelení riadiť identifikované korupčné riziká na svojom úseku riadenia, zabezpečiť plnenie opatrení na elimináciu možných korupčných rizík a pravidelne vyhodnocovať efektívnosť plnenia prijatých opatrení na pracovných poradiach. Prvotná identifikácia korupčných rizík vychádzala z podmienok, vecnej pôsobnosti a skúseností VÚVH. Významnosť korupčných rizík bude pravidelne aktualizovaná.

Pri riadení korupčných rizík je potrebné brať do úvahy pracovné podmienky, druh práce, právomoci a skúsenosti zamestnancov každého pracoviska. Účelom riadenia rizík korupcie je zistiť, do akej miery je organizácia vystavená korupcii, aké korupčné riziká by mohli ohroziť jej riadne fungovanie, aké je povedomie zamestnancov o možných rizikách korupcie na pracovisku, alebo aká je informovanosť zamestnancov o prevencii korupcie zo strany zamestnávateľa. Výsledky môžu poukázať na nové možné korupčné riziká, ktorých opodstatnenosť a pravdepodobnosť výskytu organizácia prehodnotí a za významné uzná tie, ktoré označí viac ako polovica zamestnancov za závažné.

Na základe vyhodnotenia prijatých opatrení vedúcimi pracovníkmi za rok 2021 boli identifikované korupčné riziká a opatrenia na ich elimináciu aktualizované. V nasledujúcom období r. 2022 sa bude venovať zvýšená pozornosť sledovaniu a odstraňovaniu týchto korupčných rizík:

Aktualizované korupčné riziká s možným výskytom vo VÚVH:

- a) riziko korupcie pri verejnom obstarávaní – transparentnosť obstarávania, nevýhodná cena,
- b) riziko korupcie pri systémoch manažérstva kvality – uprednostňovanie zákazníkov, manipulácia s výsledkami,
- c) riziko korupcie pri primárnom posúdení nového infraštruktúrneho projektu podľa článku 4.7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES – ovplyvňovanie zo strany investorov,
- d) ovplyvňovanie výsledku rozhodovania externou stranou,
- e) zapojenie rizikového obchodného partnera,
- f) chýbajúce účinné mechanizmy na zabránenie nenáležitému vnútorným tlakom na rozhodovanie.

Eliminácia identifikovaných korupčných rizík vo VÚVH je podstatou navrhovaných konkrétnych protikorupčných opatrení:

7. Opatrenia na elimináciu identifikovaných korupčných rizík

a) riziko korupcie pri verejnom obstarávaní – transparentnosť obstarávania, nevýhodná cena - opatrenia:

- dôsledným dodržiavaním zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov, internej smernice a zverejňovaním faktúr, objednávok a zmlúv na webe zabrániť netransparentnosti procesov a uprednostňovaniu niektorých uchádzačov a dodávateľov pri verejnom obstarávaní tovaru, služieb a prác a tak dbať na efektívne a účelné hospodárenie s verejnými finančnými prostriedkami.
- maximálnej miere využívať elektronické systémy.

Zodpovední: riaditeľ odboru 60, zodpovední zamestnanci **Termín:** priebežne, trvale

b) riziko korupcie pri systémoch manažérstva kvality – uprednostňovanie zákazníkov, manipulácia s výsledkami - opatrenia:

- dôsledne dodržiavať požiadavky STN EN ISO 9001 Systém manažérstva kvality-Požiadavky; STN EN ISO/IEC 17025 Všeobecné požiadavky na spôsobilosť skúšobných a/alebo kalibračných laboratórií a STN EN ISO/IEC 17043 Posudzovanie zhody – Všeobecné požiadavky na skúšky spôsobilosti,
- dôsledne dodržiavať interný a externý systém kontroly, pravidelne vyhodnocovať výsledky

Zodpovední: riaditelia odborov, vedúci oddelení **Termín:** priebežne, trvale

c) riziko korupcie pri primárnom posúdení nového infraštruktúrneho projektu podľa článku 4.7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES – ovplyvňovanie zo strany investorov – opatrenia:

- pri primárnom posudzovaní projektu a odsúhlasovaní písomného vyhodnotenia dôsledne dbať na oboznámenie sa vedúcich pracovníkov s konkrétnym projektom a vykonať tzv. kontrolu 4 očí,
- uprednostňovať nepriamy kontakt so žiadateľom o odborné stanovisko.

Zodpovední: riaditeľ odboru 20, vedúci oddelení

Termín: priebežne, trvale

d) ovplyvňovanie výsledku rozhodovania externou stranou – opatrenia:

- vytipovať oblasti práce s rizikom korupcie z externej strany,
- presadzovať a dodržiavať kultúru verejnej integrity VÚVH.

Zodpovední: riaditelia odborov, vedúci oddelení

Termín: priebežne, trvale

e) zapojenie rizikového obchodného partnera – opatrenia:

- pred uzatvorením zmluvy o dodaní tovaru, prác a služieb preverovať možných dodávateľov v Obchodnom registri, v Registri partnerov verejného sektora, v referenciách o výsledkoch verejného obstarávania a iných dostupných registroch,
- v maximálnej miere využívať elektronické systémy.

Zodpovední: riaditelia odborov, vedúci oddelení

Termín: priebežne, trvale

f) chýbajúce účinné mechanizmy na zabránenie nenáležitým vnútorným tlakom na rozhodovanie – opatrenia:

- dôsledné dodržiavanie metodických usmernení, príručiek, postupov prác, interných smerníc, metodík pre vypracovanie odborných posúdení a stanovísk s viacstupňovou kontrolou výstupov,
- zabezpečenie dostatočných personálnych kapacít.

Zodpovední: riaditelia odborov, vedúci oddelení

Termín: priebežne, trvale

8. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia PKP

Účelom monitorovania PKP je zistiť mieru úspešnosti vykonávania protikorupčných opatrení. Cieľom je vytvoriť jasný obraz o dosiahnutom pokroku v znižovaní korupcie.

Pri monitorovaní ako aj vyhodnotení sa berú do úvahy najmä informácie poskytnuté organizačnými útvarmi a poukázanie na nedostatky (slabé stránky), ktoré majú nepriaznivý vplyv na schopnosť identifikovať, zmierniť a prípadne eliminovať korupčné riziká. Identifikujú sa príčiny nevykonania alebo nedostatočného vykonávania opatrení a uvedie sa, aké zlepšenia sa dosiahli a aké poučenia vyplývajú pre ďalšie obdobie.

9. Záverečné ustanovenia

Protikorupčný program je otvorený dokument. Príslušné organizačné útvary môžu navrhnúť zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenie problémov a spôsoby eliminácie prekážok jeho realizácie.

V zmysle uznesenia vlády SR je protikorupčný program zverejnený na webovom sídle VÚVH a MŽP SR.

Úlohy vyplývajúce z protikorupčného programu a jeho aktualizácia sa vyhodnocuje každoročne do 20. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

Ing. Katarína Holubová, PhD.
generálna riaditeľka
v. r.

10. POUŽITÉ SKRATKY

EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
ISO/IEC	Medzinárodná organizácia pre normalizáciu / Medzinárodná elektrotechnická komisia
GDPR	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
OSN	Organizácia spojených národov
PKP	protikorupčný program VÚVH
STN EN	Slovenská technická norma Európska norma
SR	Slovenská republika
TZ	Trestný zákon
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
Z. z.	Zbierka zákonov

Vyhodnotenie plnenia opatrení Protikorupčného programu VÚVH 2019-2023

Protikorupčný program VÚVH bol spracovaný a prijatý vedením VÚVH v auguste r. 2019 v súlade so schválenou Protikorupčnou politikou SR na roky 2019-2023 a s Metodickým odporúčaním Úradu vlády SR k riadeniu korupčných rizík. Protikorupčný program VÚVH poskytuje teoretický pohľad na vznik a predmet korupcie, na jej prejavy a predkladá východiská a faktory, ktoré ovplyvňujú realizáciu protikorupčnej politiky. V identifikovaných korupčných rizikách sú zohľadnené pracovné a osobné skúsenosti zamestnancov s výskytom a možnosťami vzniku korupčných rizík na pracoviskách. Cieľom riadenia týchto korupčných rizík je prijímať také opatrenia, ktoré zabezpečia odstránenie priestoru a príležitostí pre korupciu, ktorá môže mať nepriaznivý vplyv na činnosť, hospodárenie a dobré meno VÚVH ako organizácie pôsobiacej vo verejnom záujme.

Problematiku prevencie korupčných rizík a vyhodnocovanie plnenia prijatých opatrení zaradili všetci vedúci pracovníci do programu pracovných porád podľa príkazu generálnej riaditeľky č. 3/2019.

V uplynulom období r. **2021** boli úlohy prijaté na elimináciu identifikovaných korupčných rizík plnené nasledovne:

a) riziko korupcie pri verejnom obstarávaní – netransparentnosť obstarávania, nevýhodná cena:

Pri verejnom obstarávaní tovaru, prác a služieb sa VÚVH riadi zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní v platnom znení, opatreniami MŽP SR, internou smernicou VO a zákonom o slobode informácií č. 211/2000 Z. z. (ustanoveniami o zverejňovaní faktúr, objednávok a zmlúv). Pred každým verejným obstarávaním je spracovaná predpokladaná hodnota zákazky a je vykonaná základná finančná kontrola, ktorá preveruje potrebu nákupu, výhodnosť ceny a transparentnosť obstarávania. Pri obstarávaní sa využíva najmä celoštátny elektronický kontrakčný systém a podlimitné a nadlimitné zákazky sú realizované elektronicky cez softvér JOSEPHINE. Tento softvér umožňuje len „on-line sprístupnenie ponúk“ cez PC, čím je zamedzené akémukoľvek manipulovaniu pri verejnom obstarávaní a je zabezpečená transparentnosť a hospodárnosť. Všetky zmluvy sú zverejňované v Centrálnom registri zmlúv.

b) riziko korupcie pri systémoch manažérstva kvality – uprednostňovanie zákazníkov, manipulácia s výsledkami:

Dodržiavaním požiadaviek systémov STN EN ISO 9001, STN EN ISO/IEC 17025 a STN EN ISO/IEC 17043 a pravidelným posudzovaním a kontrolovaním procesov externým a interným auditom podľa Príručky kvality NRL sú eliminované korupčné riziká od príjmu vzorky až po protokolárne odovzdanie výsledkov zákazníkovi. V sledovanom období neboli zaznamenané auditom žiadne nezhody a ani korupčné správanie zo strany zamestnanca alebo zákazníka. Plneniu opatrení napomáha správne nastavenie interných procesov riadenia.

c) riziko korupcie pri primárnom posúdení nového infraštruktúrného projektu podľa článku 4.7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES – ovplyvňovanie zo strany investorov:

Počas sledovaného obdobia nedošlo k ovplyvňovaniu posudzovania ani k žiadnemu inému korupčnému správaniu zo strany investorov/žiadateľov o vydanie odborného stanoviska podľa §16a vodného zákona alebo zo strany iných zamestnancov. Žiadosti o posúdenie sú vedené v poradovníku, urgencie investorov sú evidované a vybavované telefonicky. Uprednostňuje sa nepriamy kontakt so žiadateľom o odborné stanovisko. So všetkými vypracovanými odbornými stanoviskami sú oboznámení vedúci pracovníci na všetkých stupňoch riadenia. V apríli 2021 vznikla Expertná skupina na posudky podľa článku 4.7 RSV, ktorou sa rozšíril okruh pracovníkov, ktorí spolupracujú na vypracovávaní odborných stanovisk, čo tiež prispieva k eliminácii prípadného ovplyvňovania zo strany investorov/žiadateľov.

d) nedostatočné opatrenia na zmiernenie korupčného rizika, ktorému je vystavená pracovná pozícia:

Príslušní zamestnanci v jednotlivých oddeleniach sú vedúcimi pracovníkmi poučení o možných rizikách pri výkone pracovnej funkcie a predmetné pracovné pozície sú v zmysle systému kvality riadenia pravidelne sledované. Dbá sa na dodržiavanie systému kontroly a riadenia v zmysle ISO 17025 a 9001. Na pracovné pozície sú cielene vyberaní uchádzači/zamestnanci, ktorí spĺňajú nároky na odolnosť voči korupčnému riziku. Zásady bezúhonného konania sú zakotvené aj v Pracovnom poriadku. So zásadami protikorupčnej politiky sú zamestnanci oboznámení už pri nástupe do zamestnania. Nebolo zaznamenané žiadne korupčné ovplyvňovanie pracovnej pozície ani porušenie zásad bezúhonného konania.

e) ovplyvňovanie výsledku rozhodovania externou stranou:

Pravdepodobnosť ovplyvňovania rozhodovania externou stranou sa môže vyskytnúť pri agende verejného obstarávania tovaru, služieb a prác a pri agende posudzovania nového infraštruktúrného projektu. Organizácia vykonáva svoju činnosť spravodlivo, čestne, transparentne, bezúhonne a v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré sa vzťahujú na predmet jej činnosti. Prostredníctvom vedúcich pracovníkov pôsobí v tomto smere na všetkých zamestnancov a spolupracujúce organizácie, aby konali a rozhodovali nestranne a zdržali sa pri výkone práce vo verejnom záujme všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nestrannosť a objektívnosť konania v mene organizácie a tak poškodzovať jej dobré meno. Zamestnanci kladú dôraz na odbornosť svoju ako aj celého výskumného ústavu. V sledovanom období nebolo zaznamenané žiadne ovplyvňovanie externou stranou.

f) nedostatočné oboznamovanie zamestnancov so zásadami integrity, opatreniami na prevenciu korupcie v organizácii a prevenciu konfliktu záujmov:

Pravidelnou komunikáciou zamestnancov na pracovných poradách je zabezpečená informovanosť o možnostiach vzniku korupcie na pracovisku, o možných morálnych a hospodárskych škodách pri práci vo verejnom záujme spôsobených korupciou, o konflikte záujmov, o dôsledkoch nedodržiavania protikorupčnej politiky a o možnostiach prevencie korupcie. Individuálnou komunikáciou sa podporuje aktivizácia protikorupčného správania jednotlivcov, ich ochota odhaľovať korupciu a posilňuje sa vedomie, že správať sa nekorupčne je vecou cti každého zamestnanca a zároveň súčasťou firemnej kultúry VÚVH. Zamestnanci sú priebežne oboznamovaní s internými protikorupčnými dokumentami, Protikorupčným programom VÚVH a smernicou SSMK 25/19 Preverovanie oznámení o protispoločenskej činnosti a ochrana oznamovateľov. Informovanosť zamestnancov so zásadami integrity VÚVH a o ochrane oznamovateľov voči odvetnej činnosti a diskriminácii je už dostatočná.

g) zapojenie rizikového obchodného partnera:

Obchodní partneri sú pravidelne kontrolovaní v Obchodnom registri, resp. na portáli Finančnej správy, v zozname neplatičov, v Registri partnerov verejného sektora ako aj v referenciách o výsledkoch verejného obstarávania, aby sa predišlo riziku dodávky nekvalitného tovaru alebo služieb, prípadne k neuhradeniu záväzkov zo strany odberateľov. Pri verejnom obstarávaní sú prednostne využívané elektronické systémy.

h) Chýbajúce účinné mechanizmy na zabránenie nenáležitým vnútorným tlakom na rozhodovanie:

Dôsledným dodržiavaním prijatých opatrení, metodických pokynov, príručiek projektov, príručiek kvality SSMK, metodík pre vypracovanie odborných posúdení a stanovísk, postupov prác a uplatňovaním viacstupňovej kontroly pri súčasnom dostatku odborných pracovníkov sa dá úspešne predchádzať nenáležitým vnútorným tlakom na rozhodovanie. V sledovanom období neboli zaznamenané oznámenia zamestnancov o výskyte tohto rizika.

i) Nedodržiavanie zásad integrity, postupov prevencie korupcie a boja proti korupcii nie je postihované:

V roku 2021 nedošlo k porušeniu zásad integrity VÚVH ani postupov prevencie v boji proti korupcii medzi zamestnancami VÚVH. Nebolo oznámené ani iné porušovanie pracovnej disciplíny, preto zamestnanci neboli postihovaní v zmysle Pracovného poriadku a smernice SSMK 25-19 Preverovanie oznámení o protispoločenskej činnosti a ochrana oznamovateľov.

Na základe vyhodnotenia identifikovaných rizík vedúcimi pracovníkmi sme prehodnotili významnosť jednotlivých sledovaných rizík a z dôvodu dostatočných opatrení na ich elimináciu a minimálneho rizika výskytu sme identifikované riziká uvedené pod písm. d), f), i) vyradili zo sledovania v roku 2022.

Záverom konštatujeme, že v uplynulom období sa v našej organizácii nevyskytol ani náznak korupčného správania. Zamestnanci zastávajú pozíciu nulovej tolerancie korupcie a takú skúsenosť máme aj so spolupracujúcimi organizáciami.

Ing. Katarína Holubová, PhD.
generálna riaditeľka

v. r.

Spracované 10. 6. 2022